

береді. Екінші бөлімнен кейін керісінше В оқушы А оқушыға сұрақ қояды. Үшінші бөлімнен кейін екеуі С және Д оқушыларға сұрақ қояды.

Жеке тұлғаны анықтау атты ойынның да тиімді жағы көп. Жүргізуші (мұғалім) ғалымдардың немесе жазушылардың портреті жапсырылған беттерді таратады. Оқушылар портреттегі адамның тегін, өмірін, жаңалықтарын есімімен байланысты оқиғалар т.б. еске түсіру керек. Талдау ұзақтығы 5 минут.

«Джигсо» әдісінің артықшылығы – топта жұмыс істеуге арналған құрылым ұсынып, сөйлеу және тыңдау дағдыларын дамытуды қамтамасыз ететіндігі.

Қорыта келе, бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығы – оқушының пәнді терең түсіну қабілетін дамыту, алған білімін сыныптан тыс жерде, кез келген жағдайда тиімді пайдалана білуін қамтамасыз ету. Егер осы аталған шарттар бастауыш сыныпта орындалғанда оқушының функционалдық сауаттылығы қалыптасады.

Әдебиеттер:

1. Смагулова Б. Бүгінгі білім, ертеңгі байлық// Бастауыш мектеп, №7.- 2014.- Б.15-17.
2. Батырқайрова А.С. Қазақ тілі сабақтарында жаңа технологиялық әдіс-тәсілдер арқылы оқушылардың сауаттылықтарын арттыру//Ұстаз №1.- 2013.-Б.25-27.
3. Оқу мен оқытудың белсенді әдістері//sabak.kz
4. Бастауыш мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыру әдістемесі.Әдістемелік құрал. - Астана: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2013ж.

Айнекова З.Ө.

«№ 12 жалпы білім беретін мектеп» КММ, Қарағанды қ.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ОТБАСЫ МЕН МЕКТЕПТІҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ ФОРМАЛАРЫ

Аннотация.Бастауыш сынып оқушыларының салауатты өмір салтын қалыптастыруда отбасы мен мектептің өзара әрекеттесу формалары қарастырылған. Салауатты өмір салтын қалыптастыру кезінде отбасы мен мұғалімнің тиімді өзара әрекеттесу шарттары, жұмысының негізгі бағыттары, отбасы мен мектептің өзара әрекетін ұйымдастыру үшін қазіргі заманғы жұмыс түрлері, ата-аналар орындай алатын функциялар талданған.

Кілт сөздер:салауатты өмір салты, отбасы мен мектеп ынтымақтастығы, дұрыс тамақтану, қозғалыс, тәрбие жұмысының түрлері, ата-аналармен жұмыс, бастауыш сынып.

Бастауыш сынып оқушысының жеке басының денсаулығын сақтауға көмектесуді сәтті жүзеге асыру бастауыш мектепте білім беру процесіне қатысушылардың гуманистік өзара іс-қимылын жүзеге асыруға, оқушылар мен мұғалімдердің денсаулығын нығайтуға және сақтауға бағытталған жағдайлар жасауды қамтиды.

Бастауыш сынып оқушыларының салауатты өмір салты қалыптасқан кезде мұғалім мен ата-ананың өзара әрекеттесуінің мазмұны өзара байланысты және өзара тәуелді элементтердің қосылуынан көрінеді; ақпарат алмасу түрінде қарым-қатынасты білдіретін қарым-қатынас, ата-аналарымен бірге оқушылардың жеке басын тану; тұрақты екі жақты байланыс.

Е.А. Калужныйдың пікірінше, бастауыш сынып оқушыларының салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелері бойынша мектеппен ынтымақтастықта ата-аналар:

- денсаулық туралы бірқатар жаңа білім алады;
 - басқа отбасылардың тәжірибесіне қосылады және оны өз отбасының, балаларының денсаулығын сақтау мақсатында пайдалана алады;
 - өмір салтын денсаулыққа қолайлы етіп өзгертуге көмектесетін әдістер туралы біледі;
 - отбасының өмір салтын өзгерту арқылы қолдау табады;
 - бұл отбасындағы балалар да, басқа жақын адамдар да денсаулығын жақсартатын кеңестер алады;
 - балаларды жақынырақ таниды, оларды жақсы түсінеді;
 - отбасын нығайтуға ықпал етеді [1].
- Алайда, өзара әрекеттесу - бұл екі жақты процесс, сондықтан мұғалім де:

- ата-аналармен қарым-қатынас жасау арқылы денсаулық туралы бірқатар жаңа білім алады, өз көкжиегін кеңейтеді;
- денсаулыққа байланысты әртүрлі мәселелерге қатысты өз ұстанымдарына талдау жасайды, белгілі бір өмір салтын таңдауды мақұлдайды немесе теріске шығарады;
- өз мәселелерін шешуде, басқа адамдардың тәжірибесін талдауда қолдау табады;
- өз сыныбыңмен жақынырақ танысып, балалар мен олардың отбасыларының денсаулығына нақты көмек көрсету;
- ата-ана мен бала тарапынан мұғалімге деген құрметті арттыру [2].

Мұғалім тәрбиеленген балаларды бағалап, оқушылардың тәрбиесінің нәтижелерін үнемі ескеріп, зерттеп, жазып отыруы керек, жеке шығармашылықты жүзеге асыруы және әр баланың өзара әрекеттесуінде сәттілік жағдайын жасап, құндылық тәсілін жүзеге асырып отыруымен бірге, оқушылардың рефлексиялық позициясын қалыптастыруы көздейді, өзара әрекеттесуге қатысқан оқушылардың барлығының өзара әрекеттесуіне оң көзқарас қалыптастыруы керек, бұлар сәтті эмоционалды әл-ауқатты қамтамасыз етеді.

Педагог іс-әрекетінде отбасының мектеппен қарым-қатынасына оң көзқарасы болуы, баланың жас және жеке ерекшеліктерін, қабілетін ескере отырып, оқу-тәрбие үдерісі субъектілерінің өзара әрекетін ұйымдастыру қажет. Отбасымен өзара әрекеттесу кезінде туындайтын қарым-қатынас қиындықтарын жою, «мұғалім-ата-ана-оқушы» үштігінде жағымды психологиялық ахуал туғызу.

Осылайша, кіші жастағы оқушылардың салауатты өмір салтын қалыптастыру кезінде отбасы мен мұғалімнің тиімді өзара әрекеттесуінің төрт негізгі шартын бөліп көрсетуге болады:

1. Мұғалім оқу-тәрбие процесінің тиімділігін бағалаудың мақсаты мен критерийі ретінде ала отырып, кіші жастағы оқушылардың ата-аналарымен тиімді өзара әрекеттесуді қалыптастыру қажет екенін біледі;

2. Мұғалім өз жұмысында тұлғалық-белсенділік, диалогтық, жеке-шығармашылық тәсілдерді жүзеге асыруды ұстанады;

3. Мұғалімнің коммуникативті дағдылары жоғары;

4. Мұғалімде эмпатия мен рефлексия жоғары дамыған [3].

Бастауыш мектепте салауатты өмір салтын қалыптастыру жұмысының негізгі бағыттары:

Дұрыс тамақтану – денсаулықтың негізі (оқушыларға ыстық тамақты ұйымдастыру; - оттегі коктейлі; - өсімдік шайы; - суықтың алдын алу).

Қозғалыс - бұл өмір (спорттық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу; аптасына 3 рет динамикалық серуендер мен жылдың кез келген уақытында ашық ойындарды ұйымдастыру және өткізу; сабақта дене шынықтыру минуттары; спорттық өзгерістерді ұйымдастыру; үйірмелер мен секцияларға жұмысқа орналасу; экскурсиялар, саяхаттар; денсаулық күндері).

Балалармен тәрбие жұмысы (зиянды әдеттердің алдын алуға бағытталған іс-шараларды өткізу; сыныпта балалардың жарақаттануының алдын алу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу; салауатты өмір салты туралы, күнделікті тәртіп туралы, зиянды әдеттер туралы тәрбие сағаттар).

Ата-аналармен жұмыс (теңдестірілген тамақтану; жеке гигиена ережелері; ұйқы).

Салауатты өмір салты – бұл өмір салтына, адам денсаулығын жақсартудың теориялық және әдістемелік біліміне, оның қосымша ерекшеліктеріне, оларды дамыту мен жетілдірудің нысандары мен әдістеріне негізделген бастапқы профилактика.

Бастауыш сынып оқушыларында салауатты өмір салтын қалыптастыру бойынша мұғалімнің отбасымен қызметі келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

1. Отбасының паспорты арқылы тәрбиеленуші отбасылардың сипаттамаларын жасау (ата-аналардың құрамын, олардың жұмыспен қамтылу саласын, білім беру және әлеуметтік деңгейін және т.б. көрсетумен бірге).

2. Салауатты өмір салтының даму деңгейін және отбасылардың салауатты өмір салтына қажеттіліктерін зерттеу бойынша диагностикалық жұмыстарды ұйымдастыру.

3. Топтық және жеке сараланған жұмыстарды жүргізе отырып, кіші жастағы оқушылар арасында салауатты өмір салты бойынша білімдер мен дағдылар жүйесін қалыптастырудың оңтайлы нысандары мен әдістерін пайдаланған кезде ата-аналарға психологиялық-педагогикалық білім беру жұмысын ұйымдастыру. Мұғалімдер мен психологтар оқушыларды медициналық тексеруден кейін балалардың салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған тақырыптық ата-аналар жиналыстарын өткізуді ұсынады, дәрігерлердің оқушылардың денсаулығына қатысты беретін ақпаратын, соның ішінде жас оқушылардың денсаулығын нығайтуға арналған бірқатар ұсыныстарын ұсынады.

4. Ата-аналар жиналыстары мен белгілі бір тақырыптағы конференциялар, соның ішінде әртүрлі мамандар (дәрігерлер, мұғалімдер, жол полициясы қызметкерлері, психолог, әлеуметтік педагогтар) қатысатын жиналыстар, жеке әңгімелесулер, қатысуға шақырулар өткізу арқылы ата-аналарды балаларды салауатты өмір салтына үйретуге тарту. Жауапты тұлғаның дағдыларын қалыптастыру мақсатында бірқатар ашық сабақтар мен сынып сағаттары, жанұяда шыңдауды ұйымдастыру туралы брифингтер және т.б. мінез-құлық және салауатты көзқарастарды қалыптастыру (темекі, алкоголь және басқа психоактивті заттарды пайдалануға теріс көзқарасы).

5. Ата-аналар қатысатын жаппай бос уақытты сауықтыру шараларының жүйесін құру, бірлескен әлеуметтік маңызы бар іс-шаралар мен ата-аналар мен балалардың бос уақытын ұйымдастыру қажет. Бірлескен мерекелер мен дене шынықтыру сабақтарында ата-аналар өз балаларын құрдастар тобында бақылауға, динамикалық ойындар мен жарыстарға қатысудан қуанышқа ие болуға, оның физикалық дайындалғанын бағалауға және оның дайындығын және басқа балаларды салыстыруға мүмкіндік алады, олар балалармен қарым-қатынаста белсенділіктің артуын көрсетеді.

6. Салауатты өмір салтына отбасылық тәрбие беруді педагогикалық тәжірибеде қолдану мақсатында оң тәжірибені жалпылау және алауатты өмір салтын қолдайтын дәстүрлерді отбасылық тәрбие үрдісіне енгізуді ұйымдастыру.

7. Отбасының адамгершілік өмір салтын қалыптастыруда ата-аналарға әлеуметтік-педагогикалық және психологиялық-педагогикалық көмек көрсету, балалардың мінез-құлқы мен қарым-қатынасындағы жағымсыз көріністерді диагностикалау және алдын алу [4].

Кіші жастағы оқушылар арасында салауатты өмір салтын қалыптастыру үшін сыныптан тыс жұмыстар ерекше маңызға ие, өйткені бұл сабақтарда балалар денсаулық, гигиена ережелері, тамақтану мәдениеті, салауатты өмір салтын сақтау, денсаулықты нығайту жолдары туралы білім алады. Салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған жұмыстарды ұйымдастыру кезінде жұмыстың теориялық бөлімінде сипатталған кіші жастағы оқушылардың жас ерекшеліктерін ескеру қажет. Сондай-ақ сабақтан тыс жұмыстарда процесті ұйымдастырудың әртүрлі әдістерін, құралдарын, тәсілдерін және формаларын қолдану қажет.

П.И. Пидкасистыйдың пікірінше, мұғалімдер мен ата-аналар өзара әрекеттесетін форманы, ата-аналармен жұмыс әдіснамасының белгілі бір логикалық қамтамасыз етуі бар құралдар жүйесін пайдалануға байланысты қалыптасқан мұғалім мен ата-аналардың өзара әрекеттесуін ұйымдастырудағы имиджді сыртқы қабылдау түрінде түсіну керек [5].

Педагогикалық әдебиеттерде Ш.А. Амонашвили, Л.В. Байбородова, Н.И. Гуткина, А.В. Мудрик, Л.И. Новикова, М.И. Рожков және т.б. еңбектерінде мұғалім мен ата-ананың өзара әрекеттесу формалары ұжымдық, жеке, топтық түрінде қарастырылады.

Кіші мектеп оқушыларының ата-аналарымен салауатты өмір салтын қалыптастыру мақсатында практикалық жұмысты ұйымдастыру мұғалімнің осы формалардың барлығын қолдануын көздейді. Оның үстіне, әрбір жағдай жұмыстың дәстүрлі және дәстүрлі емес түрлерін жүзеге асырумен сипатталады. Ата-аналармен жұмыс істеудің дәстүрлі формалары деп ата-аналар жиналыстарын, жалпы мектептік және қоғамдық конференцияларды, мұғалімнің жеке кеңестерін, үйге баруды білдіреді. Дәстүрлі емес формаларға интернет-форумдар, интернет-конференциялар, мектеп сайты, интернет-кездесулер, электронды журнал, электронды күнделік, ландшафттық педагогика, тренингтер ұйымдастыру жатады [6].

Ата-аналардың әрбір нақты тобымен жұмыстың бағыттарын анықтау және тиімді түрлерін таңдау олардың өмір салтының ерекшеліктері туралы ақпаратқа байланысты. Осы мақсатта сауалнамаларды, ата-аналарға арналған сауалнамаларды, кездесулер мен әңгімелерді пайдалануға болады. Ата-аналармен кездесу кезінде физикалық және рухани, моральдық денсаулықтың әртүрлі аспектілеріне қатысты көптеген мәселелер қарастырылуы мүмкін. Мәселені мұғалім мен ата-ана бірлесіп таңдауы керек. Бірақ, бұл жұмыстың басты мақсатына сүйеніп, отбасының өмір салтын өзгерту, оны сауықтыру, онымен тікелей байланысты мәселелерден бастау керек. Мүмкін болатын нұсқалардың бірі ретінде теңгерімсіз тамақтану, физикалық белсенділіктің төмендігі, темекі шегу, алкогольизм, салмақтың жоғарылауы және семіздік, созылмалы стресстен туындаған созылмалы аурулардың тиісті қауіп факторына қатысты тақырыптарды талқылау ұсынылады [6].

Мұнда әр факторды әртүрлі аспектілерде зерттеуге көмектесетін схемаға талдау жасалады.

1. Әрбір қауіп факторы туралы егжей-тегжейлі ақпарат жинау: оның қаншалықты жиі кездесетіні, нақты созылмалы аурулармен байланысты, басқа елдердегі алдын алу бағдарламаларының ерекшеліктері мен нәтижелерін талдау. Мұны ата-аналармен талқылағанда, оларды нақты отбасылық жағдайларды талдауға және осы отбасы мүшесінде белгілі бір қауіп

факторының пайда болуына не себеп болды деген сұраққа жауап табуға шақыру керек. Сондай-ақ ата-анасы өскен отбасылардың тұрмыс-тіршілігіне сипаттама беріп, бүгінгі қалыптасқан отбасылардың тұрмыс-тіршілігімен байланысын анықтау қажет. Нақты фактілермен және статистикалық мәліметтермен расталған баланың денсаулығына осы фактордың қауіпін анықтауға баса назар аудару керек. Бұл қорқытатын әсер ету әдісі алдын алу бағдарламаларында кеңінен қолданылады және айтарлықтай тиімді.

2. Тәуекел факторларынсыз өмір сүрудің әрбір мүшесі және жалпы отбасы үшін пайдасы туралы ақпарат беру. Бұл аспект проблемаға оң, «жігерлендіретін» көзқарасты қолданумен сипатталады, отбасында қарастырылған фактор болмаған кезде отбасының әр мүшесінің физикалық, рухани, моральдық денсаулығында, қаржылық жағдайында және т.б. алу немесе жоғалту мүмкіндіктері талқыланады. Бұл әдіс бастауыш сынып оқушыларының отбасыларымен жұмыс жасауда ең қолайлы болып көрінеді.

3. Әрбір фактор балалардың және әрбір жеке баланың мүдделерін ескере отырып қарастырылуы керек. Ата-аналар талқыланған мәселелерге қатысты балалардың көзқарастарын білуі керек және отбасы мүшелерінің мінез-құлқына талдау жасауы керек, олар өздерін балалар көзімен көруге, ата-аналардың ең жақсы мінез-құлық үлгілерін көрсеткен жағдайда тыйымдардың тиімді екенін және т.б. Кез келген тақырыпты талқылау кезінде отбасылардың өмір салтын неғұрлым салауаттыға өзгерту туралы оң тәжірибесін барынша пайдалану қажет. Кезкелген практикалық тәжірибені талқылау - темекіні тастау, тамақтану жүйесін өзгерту, дене шынықтырумен айналысудағы жетістіктер-басқалар үшін тиімді ынталандыру. Барлық егжей-тегжейлерді, соның ішінде отбасы жеңген қиындықтарды талдау маңызды. Белгілі бір қауіп факторына қатысты әр тақырыпты талқылағаннан кейін ата-аналарға жазба үшін практикалық кеңестер беру керек (мысалы, физикалық белсенділік деңгейін анықтау, темекіні тастау тәсілдері, тұзды тұтынуды азайту тәсілдері және т.б.) [7].

Ата-аналармен қарым-қатынастың тандалған түрі тәрбиелік, қабылдау сипатында, әркім үшін өзекті мәселені әртүрлі қырынан зерттеуге бірлескен әрекет, әр ата-ананың талқыланатын мәселеге белсенді қатысуға мүмкіндігі болуы керек. Ата-аналармен қарым-қатынастың ең ұйымдастырушылық қарапайым және тартымды түрі - бұл тиісті атауы бар отбасылық қонақ бөлмесі, онда атмосфераның өзі қарым-қатынасқа қолайлы.

Ата-аналар клубын өзара әрекеттестіктің дәстүрлі емес түрлеріне жатқызуға болады. Үйірмедегі жұмыс айына 1-2 рет жүргізілуі мүмкін. Жиналыстардың тақырыптары ата-аналардың өтініштері мен тілектерін ескере отырып, сондай-ақ балалардың жас ерекшеліктеріне қатысты мәселелерді ескере отырып жоспарланған дұрыс. Ата-аналардың белсенді қатысуымен өтетін дәрістер, семинарлар, сабақтар және т.б. түріндегі үйірмедегі жұмыстың әртүрлілігін атап өткен жөн.

Сондай-ақ, кіші жастағы оқушылардың салауатты өмір салтын қалыптастыруда отбасы мен мектептің өзара әрекетін ұйымдастыру үшін қазіргі заманғы жұмыс түрлерін қолдануға болады:

1) ата-аналар конференциясы, ол келесі қадамдарды қамтиды:

- диагностикалық: мәселе бойынша оқу үдерісі субъектілерінің пікірін ескере отырып, мәселені белгілеу, тақырыпты таңдау;

- ақпараттық: әртүрлі ақпарат түрлері арқылы ата-аналарға мектеп туралы ақпарат;

- мазмұнын жүзеге асыру: тақырып бойынша сұрақтарды талқылау, топтық жұмыс, мамандардың практикалық ұсыныстары;

- аналитикалық: қорытындылар, қатысушылардың ұсыныстары, осы мәселе бойынша алдағы жұмыстарды жоспарлау.

2) іскерлік ойын – жағдайды, мәселені шешу бойынша ұсыныстарды дайындау, әзірлеу және талдау кезеңін қамтиды;

3) Денсаулық күні:

- жұмыс тобын құру: ата-аналар, мұғалімдер, оқушылар;

- өткізу нысанын жоспарлау, таңдау;

- үлестірімелі материалдар әзірлеу;

- қорытындылау, талдау, сынып туралы ақпарат – іс-шараның нәтижесі.

Ата-аналар орындай алатын функцияларды қарастыру:

1. Денсаулық бойынша сыныптық ата-аналар кеңесін ұйымдастыру.

2. Сауалнама жүргізу мақсатында дайындық жұмыстарын ұйымдастыру. Сауалнама жүргізу, алынған деректерге талдау жасау және кезекті кездесу барысында талқылауды қажет ететін нәтижелерді көрсету.

3. Ата-аналардың белгілі бір тобының ерекшеліктерін және олардың қызығушылықтарын ескере отырып, отбасылық қонақ бөлмесінің немесе клубтың жұмыс жоспарын құру.

4. Ата-аналарды қызықтыратын тақырыптарды талқылауды ұйымдастыру.

5. Балалармен жұмыс жасауда ұйымдастырушылардың, жүргізушілердің, мұғалімдердің рөлін орындау, мысалы, өз сыныбында денсаулықтың «бес минутын» өткізу, сондай-ақ салауатты өмір салты саласындағы қызметпен байланысты басқа да сыныптық іс-шаралар. Бұл рөлді ата-әжелер де орындай алады.

6. Балалармен ортақ, бірлескен кездесулерді, мерекелерді, фестивальдерді, конкурстарды ұйымдастыру. Мақсаты - балаларды қызығушылық тудыратын түрлі іс-шаралармен таныстыру, олар балаларға қызықты және пайдалы болуы мүмкін, балалардың өмірін байытып, зерттелмеген, білмегендерін ашуға көмектеседі және т.б. Мұндай фестивальді балалар мен ата-аналар бірлесіп ұйымдастыра алады. Егер ересектер қатысса және балаларға өздерінің қызығушылығы немесе отбасыларының қызығушылығы туралы айтып, оларды көрсете алса, бұл балалардың салауатты өмір салты мәселесіне деген қызығушылығын арттырады [8].

Әрине, ата-аналар отбасылық қонақ бөлменің немесе клубтың жұмысын ұйымдастыра ала ма, басқа ата-аналар мен балалар үшін мұғалім бола ала ма, олардың мүмкіндіктеріне байланысты, ал сынып жетекшісі осы мүмкіндіктерді анықтап, ата-аналарды рөлдердің дұрыс бөлінуімен жұмыс түріне қосуға мүмкіндік беретін формаларды анықтауы керек.

Осындай әрекеттің арқасында балалар:

- өздерін ересектердің серіктестері ретінде өте маңызды істе сезінеді;

- өз отбасыларында және достарының отбасыларында өмір салтын жақсартуға өз үлестерін қосады;

- ата-ана тәрбиесі арқылы өздерін тәрбиелейді;

- құру қажеттілігін жүзеге асырады;

- балалар мен ата-аналар арасындағы өзара түсіністікті жақсартуға көмектеседі;

- олар оң мақсаттарды қояды және жүзеге асырады [9].

Балалардың іс-әрекетінің формаларын таңдағанда, олардың қол жетімділігі мен балалардың мүдделеріне сәйкестігі қажет екенін түсіну керек.

Балалар үшін қызығушылық, қиялды көрсетудің үлкен мүмкіндіктеріне байланысты, күн режимінің тақырыбы. Мұнда отбасылардың өмірін көрсететін түрлі жанрлық көріністер ойлап табылып, ойнатылуы мүмкін: таңертеңгілік уақытты, жұмыс күнін, ұйқыға кетуді ұйымдастыру, ересектер мен балалар үшін дұрыс күн тәртібі туралы кім жақсы білетіні туралы блиц конкурсын өткізу қызықты. Көптің мүддесін қозғайтын тағы бір тақырып – «Музыка және денсаулық». Бұл тақырыпта әртүрлі музыка тыңдайтын адамдар туралы және олардың жақын адамдары туралы шағын көріністерді сахналай алатын балаларға таныстыруды тапсыру керек. Бұл жиналған адамдарға басқа біреудің қабылдауы арқылы өзін айнадағыдай көруге, музыканың адамдардың көңіл-күйіне, жағдайына және денсаулығына әсерін сезінуге мүмкіндік береді.

Содан кейін талғам туралы әңгіме, пікірталас ұйымдастыруға болады, бірнеше түрлі жанрлық әуендерді тыңдап, олардан туындаған сезімдерді талдау. Бұл тақырып ата-аналардың балаларының өзара түсінушілігін ұйымдастыруға және отбасыларды біріктіруге ықпал етеді. Ата-аналарды оқытудың тағы бір түрі-балаларға салауатты өмір салтын насихаттау. Балалардың ата-аналарына осындай бағаларды көрсетуі ата-аналар жиналыстары, отбасылық қонақ бөлмесіндегі кездесулер кезінде де, басқа да бірлескен іс-шаралар кезінде де жүргізілуі мүмкін.

Салауатты өмір салтының негіздерін қалыптастыру мәселесі әсіресе бастауыш мектеп жасында өзекті, өйткені осы кезеңде өзінің өмірлік іс-қимыл бағдары қалыптасады, ал бала өзін-өзі көрсету, өзін-өзі құру, өзін-өзі бақылау және өзін-өзі реттеу бойынша күрделі жұмыстарды жүзеге асыруға қатысады.

Бастауыш мектеп жасындағы балалардың денсаулық мәдениеті мен салауатты өмір салтының негіздерін тәрбиелеу барлық өткізілетін сабақтарда, сынып сағаттарында және арнайы тақырыптағы сыныптан тыс іс-шараларда, ойындар, әңгімелер, викториналар, арнайы денсаулық сақтау жаттығуларында сауықтыру іс-шаралары жүйесінде жүзеге асырылады. Салауатты өмір салтын қалыптастыруда бастауыш мектеп жасы шешуші болып табылады, сондықтан бұл жастағы балаларға ерекше көзқарасты ұстаздар мен ата-аналар талап етеді.

Әдебиеттер:

1. Калюжный Е.А. Основы медицинских знаний и здорового образа жизни. – Арзамас: АГПИ, 2015. – 284 с.

2. Клименов М.Ф. Здоровье детей в образовательных учреждениях. - Ростов на Дону: Феникс, 2016. - 376 с.
3. Литарова Н. Противоречия в процессе сотрудничества учителя и родителей и основные пути их разрешения // Воспитание школьников. - 2016. - № 1. - С. 16-18.
4. Виноградов П.А. Физическая культура и здоровый образ жизни. - М.: Мысль, 2014. – С. 288.
5. Пидкасистый П.И. Педагогика. М.: Педагогическое общество России, 2013. - 640 с.
6. Жаренкова Т.Н. Формы и методы работы по взаимодействию семьи и школы в современных условиях // Классный руководитель. - 2018. - №1. – С. 120-121.
6. Мамбаева А.М. Салауатты өмір салтқа тәрбиелеу қажеттілігінің, оқырмандық қызығушылықтың және денсаулық, салауатты өмір салт жөніндегі ғылыми-көпшілікке арналған, ғылыми-көркем әдебиеттер, мерзімдік басылымдардың қатынасы. // Білім әлемінде. – 2019 ж.
7. Формы взаимодействия учителя с родителями в начальной школе / сост. Н.А.Касаткина. – Волгоград : Учитель, 2019. - 122с.
8. Крючков, В.К. Взаимоотношения в системе «педагог - ребенок – родители» // Педагогика. – 2016. – № 9. – С. 37 - 42.
9. Кривошеина, И. В. Формирование ценностного отношения к здоровью и здоровому образу жизни // Начальная школа плюс. - 2009. - № 2. - С.6-9.

Актаева Ж. К.
«№78 негізгі орта мектебі» КММ, Қарағанды қ.
Алпысбаева К.Е.
«№81 жалпы білім беретін мектебі» КММ, Қарағанды қ.

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҒЫНДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚҚА БЕЙІМДЕУ ТАПСЫРМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аннотация. Функционалды сауатты тұлға - қоғамның құндылықтарына сәйкес, қоғамдық ақуалдың қалыптасқан мүдделеріне қарай әрекет етеді. Бүгінгі күнге қажетті мамандықты таңдап дұрыс шешім қабылдап, заманауи ақпараттық технологиялардың тілін біліп, кез келген әлеуметтік ортаға бейімделеді. Осыған байланысты тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыратын жаңа технологияларды қолдану өзекті мәселелердің бірі.

Кілт сөздер: функционалды сауаттылық, құзіреттілік, әлеуметтік, заман талабы, ұғым, әдістемелік жүйе.

Функционалды сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші.

Жалпы функционалды сауаттылық деген ұғымды таратып айтар болсақ, адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы және өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық факторы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына қарай ілесіп отыруы. Сонымен, функционалды сауаттылық адамның мамандығына, жасына қарамастан үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Мұндағы басшылыққа алынатын функционалды сапалар: белсенділік, шығармашылық тұрғыда ойлау, шешім қабылдай алу, өз кәсібін дұрыс таңдай алуға қабілеттілік, т.б.

Қазіргі әлемдегі, еліміздегі өріс алып отырған түрлі бағыттағы дамулардың әсерінен қоғамның адамға қоятын талаптарының өзгеруі нәтижесінде функционалды сауаттылық ұғымы кең тарала бастады. Сауаттылық ұғымы оны білім берудің әрекеттік аспектісімен бірлікте алғанда ғана кеңейе түседі.

Ол үшін төмендегідей міндеттер қойылды: мектеп оқушыларының функционалды сауаттылығын дамыту бойынша шаралар жүйесін іске асырудың тетіктерін анықтау; мектеп оқушыларының білім сапасын бағалау және мониторинг жүргізу жүйесін дамыту [2, 3 бет].

Функционалды сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты